

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

IB CHRISTENSEN

19. BATAILLON

**MENIG NIELS CHRISTENSEN OG
DEN 2. SLESVIGSKE KRIG**

Dette skrift er fortællingen om 19. Bataillon, samt min oldefar Menig No. 331 Niels Christensen og Bataillonens deltagelse i 2. Slesvigske Krig.

Ib Christensen Skt. Klemens 2020

Hovedkilde til fortællingen:

1. Soldater-Læsning: Fortællinger af 19. Bataillons Historie. Udgivet på Krigsministeriets foranstaltning i 1894.
2. Den anden Slesvigske Krig af Carl Th. Sørensen fra 1883.
3. Hæren ved Dannevirke, udgivet af Generalstaben 1938.
4. Den dansk-tydske krig 1864, udgivet af Generalstaben 1891
5. Slægtsforskning omkring Familien Christensen.

Omslaget: Udsnit af Niels Simonsen maleri med titlen: Infanterister der redder en kanon under tilbageslaget fra Dannevirke.
Maleriet hænger på Frederiksborg Slot.

Niels Christensen bliver født i Vester Åby den 10. januar 1839 og bliver allerede ved fødslen indskrevet i Lægsrullen Svendborg Amt. Lægtet No. 14 Vester Åby Sogn.

The image shows an open handwritten birth register (Lægsrulle) from Svendborg Amt. The left page is headed 'A. Lægt' and the right page is headed 'A. Lægt'. The register is organized into columns for name, date, parents, and other details. The entry for Niels Christensen is highlighted in yellow on the right page. The entry reads: 'Niels Christensen født den 10. januar 1839'. The parents are listed as 'Jens Christensen' and 'Mette Christensen'. The register is written in cursive and includes various other entries for births in the area.

Indskrivningen af Niels i Lægsrullen. Kilde: Rigsarkivet

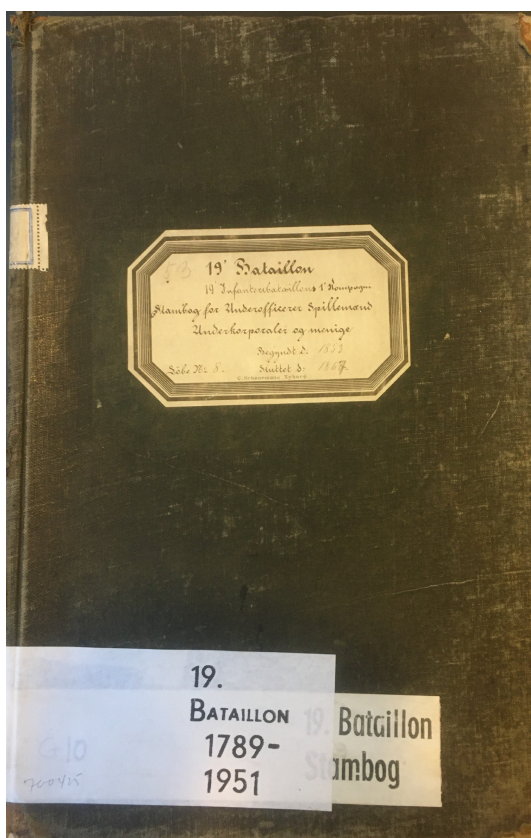
Indtil 1848 hvor den almindelige værnepligt blev indført, var det forældrenes stilling der var afgørende for om man blev indskrevet i Lægsrullen og det var kun med enkelte undtagelser, sønner af Landbostanden der blev indskrevet og dermed jo også udtaget til aftjenelsen af værnepligten.

Niels vokser, sammen med sine to ældre brødre Peter født i 1833 og Mads født i 1836, op i et fattigt hjem. Hans far Christen Pedersen ernærede sig som daglejer i Landbruget og de boede i en del år til leje (indsidder) på sognets største gård Pilegård.

Hans mor Anne Marie Hansdatter (datter af Gårdmand Hans Nielsen og hustru Maren Petersdatter fra Pejrup) havde været tjenestepige på Lindeberggården i Katterød, hvor Christen jo var barnefødt som søn af Fæster Gårdmand Peter Madsen og Hustru Marie Christensdatter.

Niels klarede sig godt i skolen og da han i 1853 bliver konfirmeret i Vester Åby Kirke, står der i Kirkebogen "meget god for kundskaber og meget god for opførsel".

Niels ernærer sig ved Landbruget indtil han, som 24 årig, den 2. juli 1862 møder i Nyborg for at aftjene sin 10 måneders værnepligt ved 19. Bataillon 1. Kompagni som menig No. 331.

Rekr. Nr.	Komp. No.	Fødsels Navn	Fødested	Fødselsaar	Stilling som Værnepligtig			Om gælt	Nær mult. med Fødsels-aaer	Nær vadske-aaer	Nær stillet eller brydet Nummer
					Stille-aaer	Legt	St.				
200	1	Niels Andersen	Nyborg	1809	1863	1863	1863	1863	1863	1863	1863
201	2	Anders Andersen	Nyborg	1809	1863	1863	1863	1863	1863	1863	1863
202	3	Oluf Christensen	Nyborg	1809	1863	1863	1863	1863	1863	1863	1863
203	4	Anders Andersen	Nyborg	1809	1863	1863	1863	1863	1863	1863	1863
204	5	Anders Andersen	Nyborg	1809	1863	1863	1863	1863	1863	1863	1863
205	6	Anders Andersen	Nyborg	1809	1863	1863	1863	1863	1863	1863	1863
206	7	Anders Andersen	Nyborg	1809	1863	1863	1863	1863	1863	1863	1863
207	8	Anders Andersen	Nyborg	1809	1863	1863	1863	1863	1863	1863	1863
208	9	Anders Andersen	Nyborg	1809	1863	1863	1863	1863	1863	1863	1863
209	10	Anders Andersen	Nyborg	1809	1863	1863	1863	1863	1863	1863	1863
210	11	Anders Andersen	Nyborg	1809	1863	1863	1863	1863	1863	1863	1863
211	12	Anders Andersen	Nyborg	1809	1863	1863	1863	1863	1863	1863	1863
212	13	Anders Andersen	Nyborg	1809	1863	1863	1863	1863	1863	1863	1863
213	14	Anders Andersen	Nyborg	1809	1863	1863	1863	1863	1863	1863	1863
214	15	Anders Andersen	Nyborg	1809	1863	1863	1863	1863	1863	1863	1863
215	16	Anders Andersen	Nyborg	1809	1863	1863	1863	1863	1863	1863	1863
216	17	Anders Andersen	Nyborg	1809	1863	1863	1863	1863	1863	1863	1863
217	18	Anders Andersen	Nyborg	1809	1863	1863	1863	1863	1863	1863	1863
218	19	Anders Andersen	Nyborg	1809	1863	1863	1863	1863	1863	1863	1863
219	20	Anders Andersen	Nyborg	1809	1863	1863	1863	1863	1863	1863	1863
220	21	Anders Andersen	Nyborg	1809	1863	1863	1863	1863	1863	1863	1863
221	22	Anders Andersen	Nyborg	1809	1863	1863	1863	1863	1863	1863	1863
222	23	Anders Andersen	Nyborg	1809	1863	1863	1863	1863	1863	1863	1863
223	24	Anders Andersen	Nyborg	1809	1863	1863	1863	1863	1863	1863	1863
224	25	Anders Andersen	Nyborg	1809	1863	1863	1863	1863	1863	1863	1863

19. Bataillon Stambog. Kilde: Rigsarkivet

19. Bataillons historie udspringer fra 3. Bataillon af Norske Livregiment fra 1778 og det bar forskellige navne indtil det i 1842 bliver forlagt til Nyborg som 3. Jægerkorps. Under den første Slesvigske Krig "Treårskrigen" havde 3. Jægerkorps været en af de afdelinger i Hæren, der havde tillagt sig den største hæder. De havde deltaget i de fleste slag og træfninger. I januar 1860 mister Jægerkorpset sit gode gamle navn og kommer til at hedde 19. Infanteribataillon.

Det følgende år tog Danmarks daværende Kronprins Frederik (senere Frederik 8) sin militære uddannelse ved Bataillonen.

Da Bataillonen, der på det tidspunkt var på 250 mand, i september 1863 blev forlagt til Husum og Frederiksstad under troppeansamlingen i Slesvig, var det Kronprins Frederik der som Major havde kommandoen over Bataillonen.

Den 1. oktober 1863 overtager Major L.N. Færch kommandoen over Bataillonen.

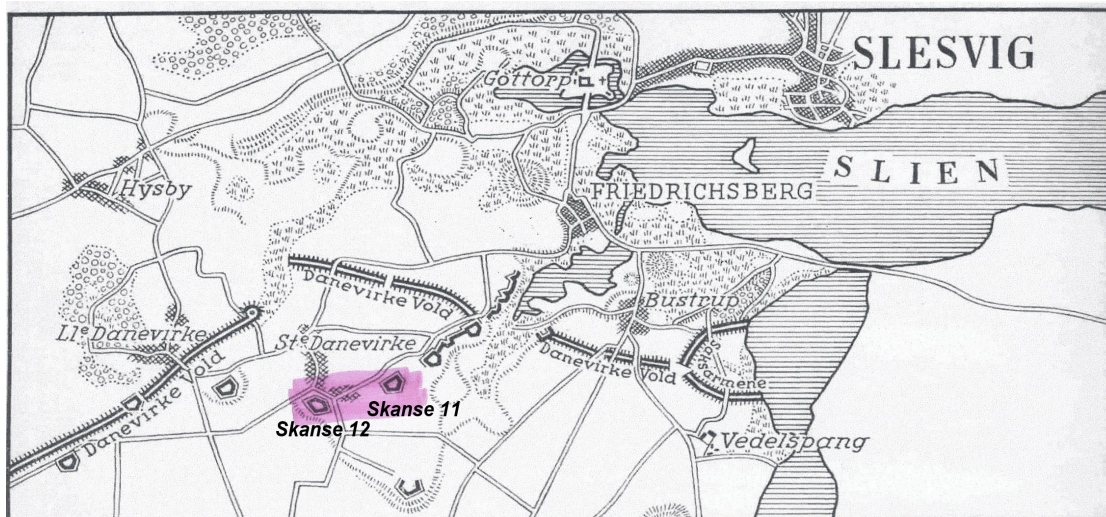
Efter at have aftjent sin værnepligt i Nyborg, er Niels lige kort tid tilbage i Vester Åby, inden han 1. november 1863 bliver indkaldt til Krigstjeneste og møder i Husum. Kort efter, Niels er ankommet, bliver Regimentet med jernbane overflyttet til Slesvig.

Hæren er blevet sat på Feltfod og Fodfolket får en ny inddeling: 19. Bataillon, bliver til 19. Regiment og er nu på 2 Batailloner med hver 4 Kompagnier. De indgår derefter i 9. Brigade 3. Division som ledes af Generalmajor F.V.W. Caroc.

I 1863 tegnede alt atter til Krig og da Frederik 7. dør 15. november, står det klart at Krigen snart måtte bryde ud. Den 1. februar om morgenen 1864 bryder Krigen ud.

19. Reiments 2. Bataillon ledes af Major Jens E.A. Magius og 1. Kompani (som Niels er tilknyttet) ledes af Premierløjtnant P.C.S. Harboe.

Den 1. februar stod 19. Regiment sammen andre afdelinger af 9. Brigade på Dannevirkestillingen, ved Store Dannevirke, hvor de skulle forsvare strækningen fra Skanse 11 til vest for Skanse 12, med Forposter ned mod Jagel.

Dannevirke området hvor 19. Regiment stod er markeret med rødt. Kilde: Det Kongelige Bibliotek

Den Danske Hær stod med 36000 mand, samlet i den udstrakte Dannevirkestilling under kommando af Overgeneral Christian Julius de Meza. Mens der i Holsten stod en Preussisk-Østrisk Hær på over 60000 mand.

Skanse på Dannevirke. Kilde: Museum Sønderjylland.

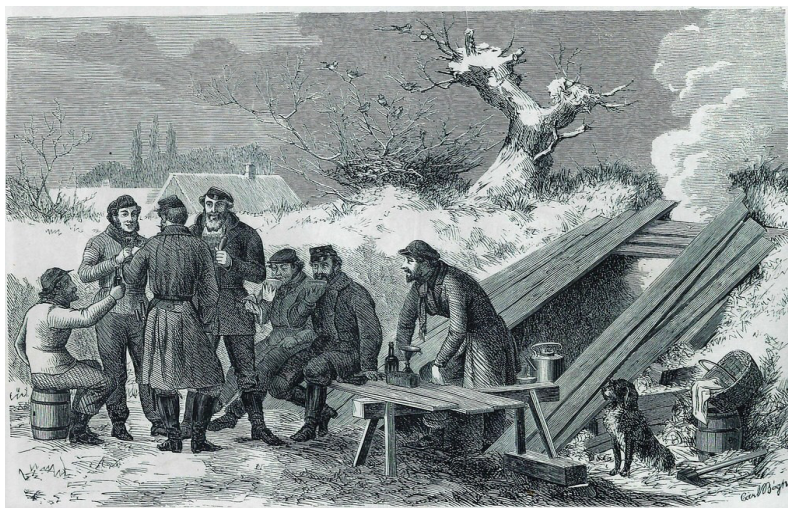
I den hårde vinter var Slien tilfrosset og da man var bange for at fjenden ville gå over denne vej og derved omgå Dannevirke, bad man Overkommandoen om en Dampsbryder og i mangel af bedre sendte Krigsbestyrelsen gennem Firmaet Koch & Henderson Dampskibet Ossian, som i slutningen af januar endelig nåede frem gennem isen til Slesvig.

Fjenden var ikke alene overlegen i tal, men også i bevæbning, idet det Preussiske Tændnålsgevær som var et bagladevåben, for første gang skulle bestå sin prøve. De Danske Tropper havde endnu kun de gamle forladerifler. Overmagten var i alle henseende på fjendens side.

Stemningen i Hæren ved Dannevirke var uforknytt, man levede i minderne fra den forrige Krig (Treårskrigen 1848-50), man fandt sig i kulden, i det strenge arbejde, de dårlige Kvarterer og den mangelfulde forplejning og længtes kun efter at det skulle bryde løs.

3.Divisions tropper havde beholdt deres kvarterer i Slesvig by, bortset fra 19. Regiment der var blevet flyttet ud i de færdige barakker ved Store Dannevirke, hvor der nu stod omkring 2000 mand og 119 heste. På grund af den hårde frost blev der af Krigsbestyrelsen leveret ekstra uldæpper således at soldaterne kunne holde varmen på Forposterne.

Baraklejren ved Store Dannevirke.
Kilde:
Forsvarets Billedarkiv
Rigsarkivet

Afslapning foran barakkerne ved Store Dannevirke.
Kilde:
Forsvarets Billedarkiv
Rigsarkivet.

Den 3. februar lykkedes det fjenden efter kampene ved Selk, Jagel og Kongshøj at sætte sig i besiddelse af Dannevirkestillingens forposter. Den 3. til 4. februar inspicerede Kongen Christian den 9. sammen med Konseilspræsident D. G. Monrad tropperne i Slesvig.

Fjenden kom derved så tæt ind under volden, at den Danske Hær måtte være kampberedt. Hæren forslog dog kun lidt i forhold til at besætte den lange strækning og den begyndtes at svækkes af mangel på hvile.

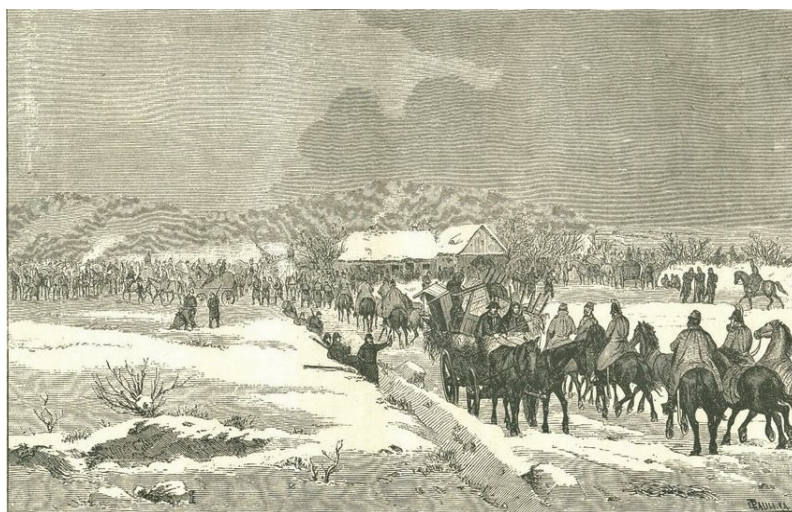
Den Danske Overkommando, med Overgeneral de Meza, besluttede den 4. februar om aftenen endelig at rømme Dannevirke, for ikke at sætte hele Hæren på spil overfor den alt overlegne fjende. Tilbagetrækningen skulle ske til Dybbøl og Fredericia. Natten mellem den 5. og 6. februar begyndte tilbagetrækningen i al hemmelighed, for at fjenden ikke skulle forfølge.

19. Regiments 2. Bataillon var om aftenen den 5. februar på forpost og Niels var dermed blandt de der sidst forlod Dannevirke.

På forpost ved
Dannevirke
Kilde: Det Kongelige
Bibliotek

I mørket inddrog forposterne, der ved afmarchen kunne høre fjendens hornsignaler, der synes at tyde på at vores tilbagetrækning alligevel var blevet bemærket. Regimentet trak sig, efter først at have sat Dannevirke Baraklejr og Ambulancen i brand, ad kolonnevejen vest om Slesvig by op til landevejen (Flensburg Chausseen), der fører mod nord til Flensborg. Det hele var et stort kaos.

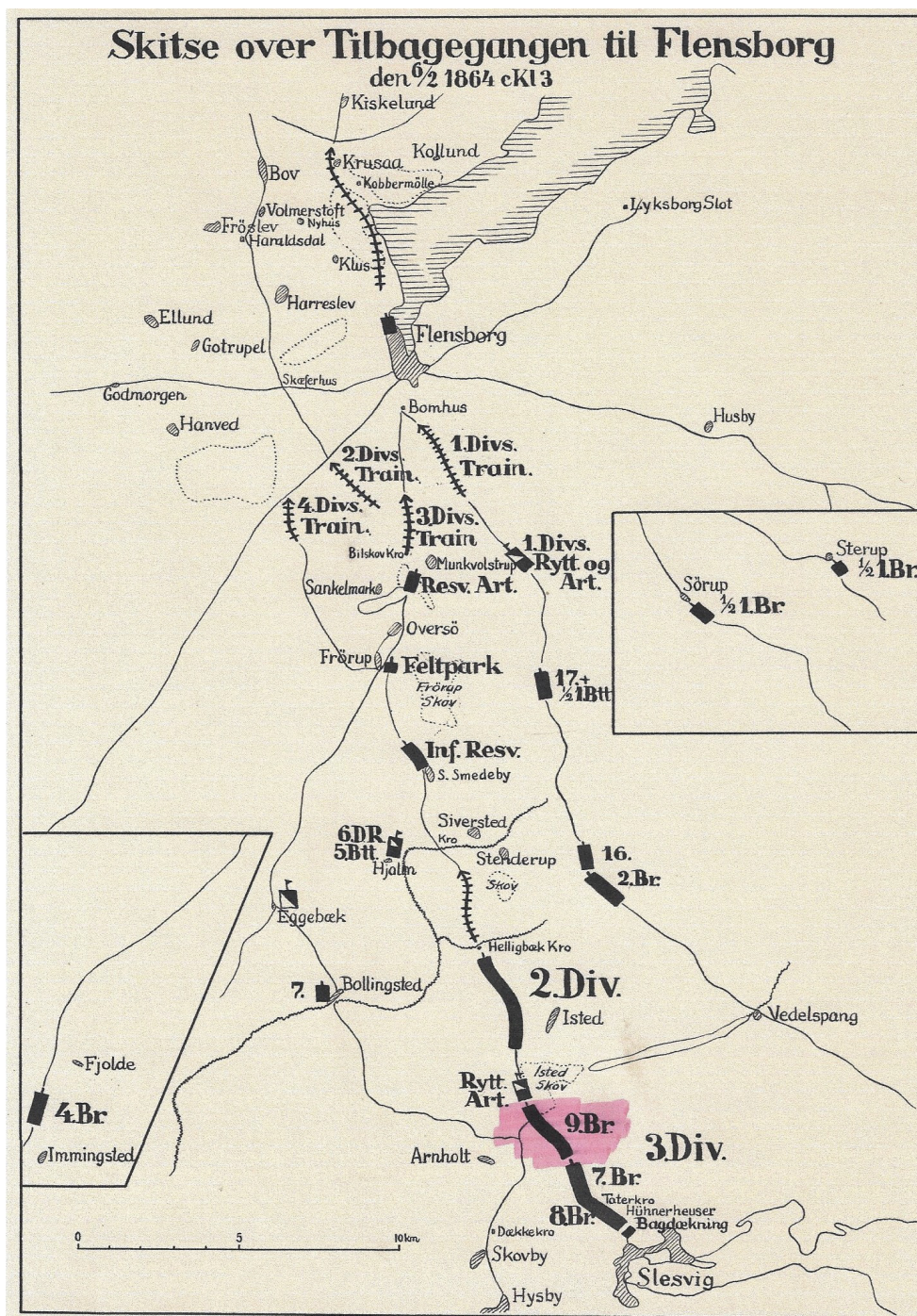
Tilbagetoget fra Dannevirke.
Kilde: Det Kongelige
Bibliotek

En strengere og hårdere march end tilbagetoget fra Dannevirke er der sjældent blevet budt soldater.

Som Niels selv, i 1925, beskriver det: Ved Dannevirke var jeg i 5 døgn og døjede hårde strabadser, fik så at sige hverken hvile eller mad og var der enkelte af mine kammerater, som fik et knæk for livet.

Tilbageetoget fra Dannevirke mindes jeg tydeligt endnu og ofte tænker jeg på den svære tid for vores kære Danmark.

Vejene var opblødte og bundløse, forplejningen havde været utilstrækkelig og stemningen var i høj grad trykket og mørk, thi efterretningen om at stillingerne skulle rømmes kom uventet for alle.

Tilb

Kort over tilbagetrækningen den 6. februar om morgenen. 9. Brigade (den enhed Niels er i) er markeret med rødt. Kilde: Forsvarets Arkiver Rigsarkivet.

Den menige soldat kunne ikke forstå at han skulle forlade den gamle vold, som fra Arilds tid havde tjent til Danmarks forsvar og hvor han havde været beredt til at ofre livet for at hindre fjenden i at krænke dansk jord.

Ved et af Forpostkompagnierne, der især havde haft det anstrengende, begyndte enkelte af folkene at falde af ved Slesvig By.

Man foreslog Chefen at Tornysterne skulle efterlades. "Jeg vil ikke miste en eneste mand eller et eneste Tornyster, hellere må vi standse og slå hvis fjenden trænger på" var hans bestemte svar til Kompagniet og da de svageste af folkene kom op på en vogn, holdt resten af Kompagniet ligeså troligt ud som den øvrige Hær, under den sørgelige omkring 35 kilometer lange march.

Uagtet at Hærens Træn var blevet afsendt 9 timer forinden, blev det snart indhentet af tropperne, thi det var begyndt at fryse og vejene var nu glatte som spejle.

Mange heste styrtede og måtte efterlades, så at vejene efterhånden var spærret af køretøjer, hvilket forårsagede langvarige og pinlige standsninger.

Soldaterne gik halvtsovende med hinanden under armen henad vejen til Flensborg, medens sneen faldt tæt og mange var ved at segne om af sult og træthed. Men overalt var mandstugten (disciplinen) god og kun en Underofficer og 8 mand af 19. Regiment faldt usårede i fjendens hænder. Østrigerne forfulgte heldigvis kun svagt.

I løbet af eftermiddagen den 6. februar nåede Regimentet til Flensborg, hvor det blev muligt at få en hvile i den kolde vinternat, hvor temperaturen var ned til minus 10 grader og med en bidende vind fra nordøst.

Soldaterne blev godt modtaget af byens befolkning, der på bedste vis bespiste dem og på alle tænkelige måder forsøgte at styrke dem til de forestående nye strabadser.

Imidlertid havde 7. Brigade måtte udkæmpe hæftige kampe ved Oversø og Sankelmark. Da efterretningen herom nåede Flensborg blev 19. Regiment om aftenen stillet på forpost nord for byen, samtidig med at resten af Hæren gik i alarmtilstand.

Næste morgen den 7. februar brød Regimentet op og marcherede videre til Sønderborg, under hele turen var 9. Brigade bagtroppen, igen en marchtur på isglatte veje og med bidende snestorm og med soldater som blev mere og mere udmattede.

I løbet af natten til den 8. februar, efter et kort ophold i Gråsten, nåede Regimentet frem til Sønderborg, undervejs var der 10 soldater der døde, alle vist nok frosset ihjel.

Overkommandoen havde besluttet at 3. Division skulle overføres til Fredericia og derefter rykke frem mod Kongeåen. Divisionen blev sammen med 4. Division underlagt General Hegerman-Lindencrone. 3. Divisions mandskab skulle i tilfælde af angreb retriere til Fredericia.

3. Divisions 8. og 9. Brigade under kommando af Oberst Neergaard stillede i Sønderborg Havn den 9. februar om morgenen, for at blive overført til Fredericia.

Det var en bitterkold morgenstund med skarp østlig vind og fin frostsne.

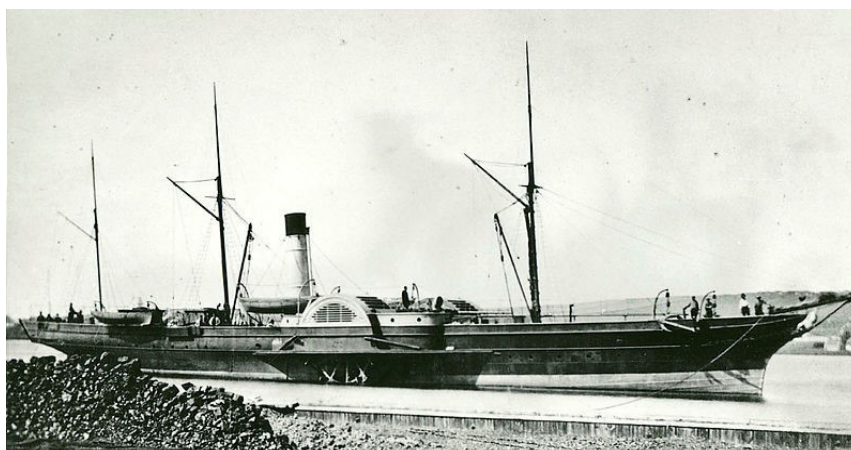
De 8 Dampskibe, hvoraf et af dem var Hjuldampere Dania, skulle sammen med nogle pramme overføre de 6000 mand. Da der kom til at mangle plads, måtte der skaffes yderligere et dampskib, hvilket betød at der måtte efterlades et Kompagni samt Trænkompagniet, som først blev udskibet 11. og 12. februar.

Ombord i damperen stod folkene tæt stuvet sammen, både i lasten og på det åbne dæk og det begyndte at blæse op til storm. Undervejs i det dårlige vejr, blev folkene på grund af de kraftige søer gennemblødt og de led af kraftige søsyge.

Det var kun 3 af de 8 Dampskibe der nåede Fredericia om aftenen, hvor de med besværlighed fik landsat tropperne.

Dampskibet Dania løb i det dårlige vejr på grund ved Lyngsodde og de andre ankrede op ved Assens, så først i løbet af 10. februar var de 2 Brigader samlet og indkvarteret, godt mærket af den strenge sejltur i det dårlige vejr.

Det at Trænkompagniet ikke var med og først kom langt senere betød at man udover forplejning også manglede ammunition, man havde kun de patroner soldaterne havde i deres patrontasker.

Dampskibet (hjuldamper) Dania, ejet af Skibsreder H.P.Prior, som blev brugt til overførslen af tropperne. Skibet var af indkøbt fra Skotland i 1858, havde en længde på 65 meter og en dampmaskine på 180 HK. Kilde: Museet for Søfart.

Kort efter landsætningen i Fredericia ankom Brigaden den 12. februar til egnen omkring Kolding og Kongeåen. 19. Regiment som var udrustet med Espignoler (hurtigskydende forladevåben som var istand til at udskyde et antal kugler i hurtig rækkefølge, forløberen for maskingeværet) besatte Kolding.

På sydsiden af åen stod fjenden med en styrke på godt 30000 mand, hvorimod General Heegermann-Lindencrone kun rådede over 8000 mand, der yderligere manglede deres patronvogne, der sammen med Trænregimentet endnu ikke var ankommet fra Als.

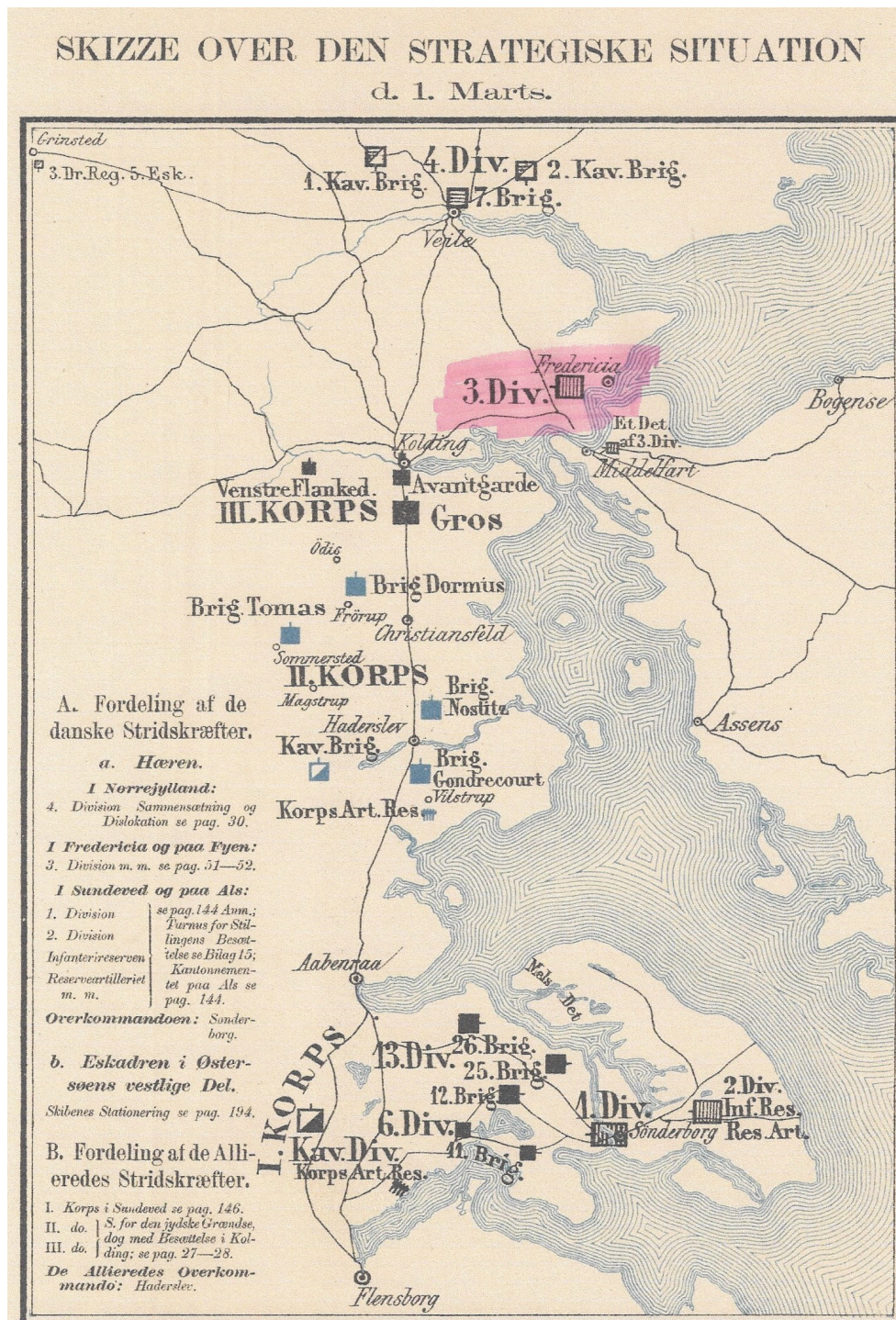
For at sikre en mulig tilbagetrækning, havde Oberst Neergaard beordret de lokale bønder til at rydde vejene som var snedækket efter det stærke snevejr 10. til 11. februar. Og hos hvem blev der samtidig rekvireret heste og vogne.

Den 17. februar om morgenen var situationen med fjenden uforandret, men om eftermiddagen stod det klart at de hastigt nærmede sig Kolding og om aftenen var der et møde, hvor det blev besluttet at man skulle trække sig tilbage mod Fredericia.

Tilbagetrækningen begyndte den 18. februar om eftermiddagen og da Generaløjtnant Christian Lunding, Fredericias Kommandant, den 19. februar hørte at Kolding var faldet gav han ordre til at "Brigaden Neergaard" skulle trækkes helt op til Fredericia for at forstærke forsvaret af byen.

Brigaden var næste dag tilbage i Fredericia, hvor begge Kompagnier var en del af Forpoststillingerne Ved Elbodalen og Randsfjord vest for Fredericia.

Den 28. februar bliver Overgeneral Christian Julius de Meza af Krigsminister Carl Lundbye afskediget, med baggrund i hans beslutning om at rømme Dannevirke (de Meza døde året efter som en bitter mand)
 Generalløjtnant G.D. Gerlach overtager derefter kommandoen over de danske styrker.

Kort over de Danske og Preussisk-Østrigske troppers placering den 1. marts 1864. 3. Brigade (den enhed Niels var i) er mærket med rødt. Kilde: Forsvarets Arkiver Rigsarkivet.

Under den påfølgende belejring af Fredericia fra 8. marts til 27. april var 19. Regiment tit på Forpost, men hver gang de viste sig, holdt fjenden sig på afstand og Regimentet kom derfor ikke i direkte kamp.

Under et bombardement af Fredericia der varede fra 20. til 21. marts, blev en Menig fra Regimentet såret, han døde senere på Lazarettet i Bogense.

Efter bombardementet, om eftermiddagen, var ophørt meldte en Parlamentær sig ved Forposterne, med et brev fra Feldmarchal Wrangel til General Lunding med tilbud om en overgivelse.

Så snart Lundings afslag om overgivelse var returneret, begyndte bombardementet igen og det varede til mørkets frembrud, hvorefter der blev stille.

Efter at Lunding havde afslået opfordringen om at overgive Fæstningen, forventede han at bombardementet ville fortsætte den 22. marts, men da det ikke skete gik man i gang med sætte Fæstningen i den bedate stand og igen sende Forposter og Patruljer ud, som jævnligt udvekslede skud med Østrigerne.

Et par dage efter det mislykkede bombardement rykkede Preusserne videre op i Jylland og overlod Fæstningens indslutning til Østrigerne.

Den 25. marts sent om aftenen kom Kongen Christian 9., på besøg i Fredericia. Han blev der til næste dag, hvor han sammen med Lunding inspicerede Fæstningsanlægget og talte med soldaterne.

For at holde mandskabet i ånde i den rolige tid foretog man flere mindre strejftog mod fjenden blandt andet til Assendrup og Eritsø.

Medens store dele af Hæren ligger under svær bombardement fra Preusserne ved Dybbøl på Als, så fortsætter "hverdagen" i Fredericia. Den 11. april havde der verseret et rygte om at man påtænkte at sende 19. og 21. Regiment til Als, dette viste sig dog ikke at være sandt.

Dybbølstillingen faldt den 18 april og den 26 april blev Fredericia rømmet og Garnisonen, samt de fleste af kanonerne, overført til Fyn.

Tropperne gør klar til at rømme Fredericia, ved Konges Port og statuen af Den Tapre Landsoldat.
Kilde: Det Kongelige Bibliotek

Som Niels selv, i 1925, beskriver det: I Fredericia var jeg blandt andet under konstant bombardement i 2 døgn og bemærkede vor Kaptajn, at i disse døgn faldt der ikke mindre end 2800 granater ind over byen.

Brigaden Neergaard havde ordre til at tilslutte sig Nørrejske Armekorps og undervejs forsøge at forurolige fjenden ved at foretage landgangsforsøg.

Den 29. april ankom brigaden til Baaring Vig og indskibningen begyndte. Så snart Batalionen Magius (2 Batallion) af 19. Regiment var indskibet, afsejlede den for at foretage landgang i Sandbjerg Vig. Transporten foregik i åbne mandskabspramme trukket af Skruedrevne Kanonbåde.

Det var sen aften inden de afsejlede og på grund af stærk snestorm nåede de ikke længere end til Endelave, hvor de måtte ankre op. Men da uvejret fortsatte, måtte de sejle tilbage til Baaring Vig og landsætte soldaterne så de kunne komme til kræfter.

Den 1. maj afsejlede de igen, denne gang skulle de forsøge en landgang ved Ebeltoft hvor der var rapporteret en mindre fjendelig styrke, men dette viste sig urigtigt, så de fortsatte til Hals. Hvorefter de indgik i Nørrejske Armekorps under kommando af General Hegermann-Lindenchrone. Han blev i folkemunde kaldt "General Baglæns" fordi han gennem hele krigsforløbet havde trukket sig tilbage, for de fjendelige styrker, op gennem hele Jylland.

I London havde der i perioden fra 20. april (man startede reelt først 25. april) under den Engelske Premierminister Lord Palmerstone været afholdt en Fredskonference. Deltagerene var de krigsførende lande Danmark, Preussen og Østrig samt de Tyske Forbundsstater, Frankrig, Rusland og Sverige-Norge. Denne blev uden resultat afbrudt den 25. juni og samme dag startede krigshandlingerne igen, der havde under forhandlingerne været en delvis våbenhvile.

Brigaden blev placeret fra Hals og ud mod kysten og ind mod Ålborg. I månederne maj og juni måtte 19. Regiment tillige med det øvrige Korps føre den mest ensformige tilværelse. Der var intet at udrette i Jylland og da fjenden den 29. juni havde erobret Als og truede med at gå over til Fyn, blev det besluttet at overføre det Nørrejske Armekorps til Fyn.

I begyndelsen af juli, stod de Preussiske Tropper under ledelse af General Eduard Vogel von Falckenstein syd for Limfjorden og havde derved besat hele Jylland. Efter en kamp ved Lundby den 3. juli trak de sidste Danske styrker sig op i NørreJylland. Den 14. juli kunne den Preussiske General, med en mindre styrke foretage en udflugt til Skagen (hvor han inskrev sig i Kirkebogen i Skagen Kirke).

Afmarchen mod Frederikshavn begyndte den 1. juli og indskibningen startede den 2. juli, den 9. juli afsejlede de sidste tropper og den 10. juli var hele Korpset landsat på Fyn. Efter ankomsten til Nyborg blev Korpset dirigeret til det nordvestlige Fyn, for at skabe et så stærkt forsvar som muligt.

3. Division kom til at stå ved Hindsgavl og ned mod Fænø og Fønsskov, hvor 19. Regiment under kommando af Oberstløjtnant L.N.Færch kom til at udføre Strandvagt.

Den 20. juli beder Danmark om en våbenhvile og derved slutter Krigen. Ved Fredsforhandlingerne i Wien, som sluttede 30. oktober 1864 med Wienertraktaten, mister Danmark Slesvig, Holsten og Landegrænsen gik nu ved Kongeåen.

Den 8. august 1864 vendte 19. Regiment igen tilbage til Nyborg og man begyndte en hjemsendelse af soldaterne, efter godt 10 måneders Krigstjeneste.

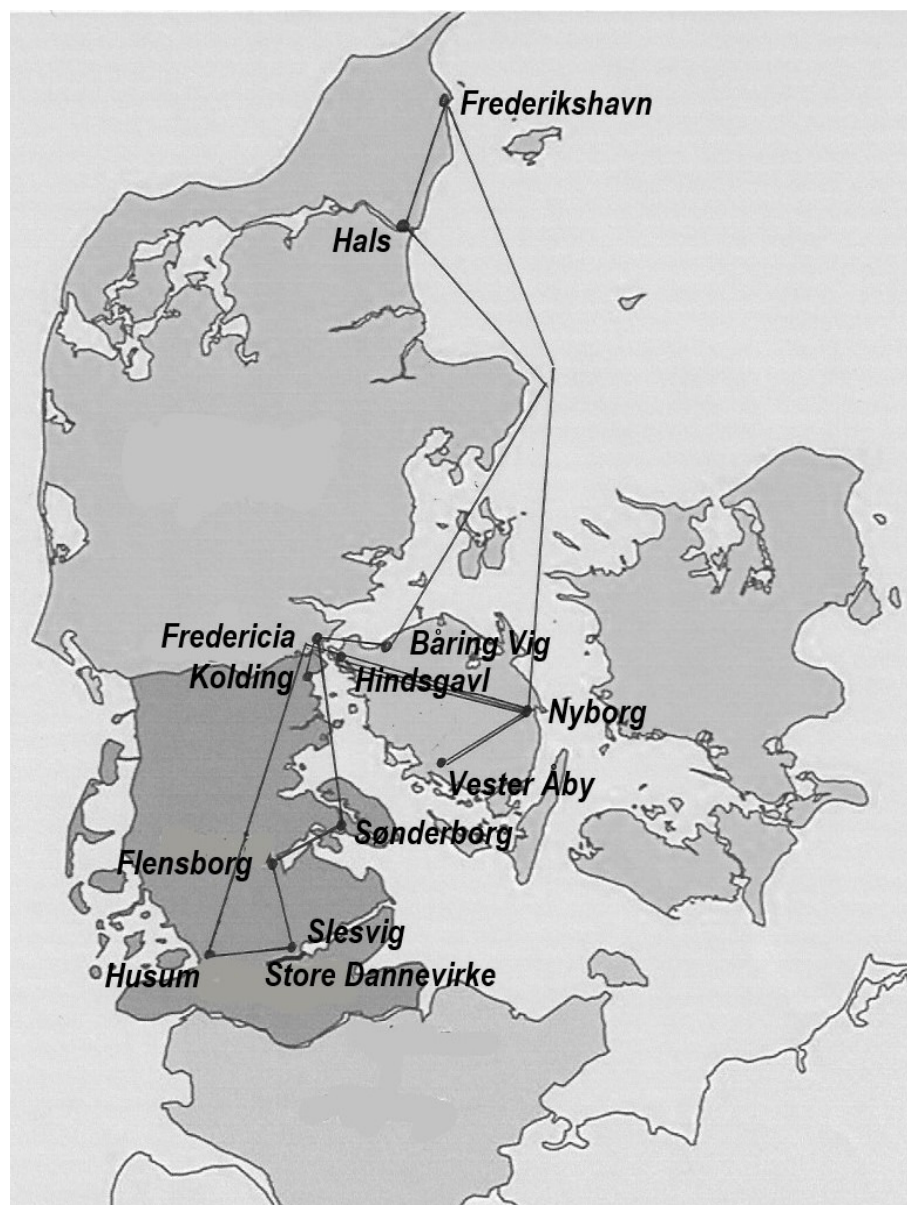
> Regimentet havde ikke haft megen anledning til at lægge sine militære egenskaber for dagen, men i den udmærkede disciplin og den gode stemning, som altid herskede, var Befalingsmændene en garanti for at det ville have gjort sin pligt fuldt ud, hvis det havde fået lejlighed til det. <

Officerer fra 19. Infanteriregiment 2. Bataillon fotograferet i Nyborg sommeren 1864.
1. Major J.E.A. Magius 2. Oberstløjtnant L.N. Færch 3. Premierløjtnant P.C.S. Harboe
Kilde: Det Kongelige Biblioteks Billedsamling.

Den Danske Hær var ved Krigsudbruddet på 52000 mand og det skønnes at omkring 2500 mistede livet eller blev livsvarigt skadet på liv og lemmer.
De fleste blev dog, gennem hele livet, præget af deres oplevelser.

I løbet af Krigen fra Niels blev indkaldt til Krigstjeneste og 1. november 1863 stillede i Husum, til han blev hjemsendt fra Nyborg den 15. august 1864 var han på følgende rejser og forflytninger.

1. Vester Åby - Nyborg 53 km
2. Nyborg - Husum 224 km
3. Husum - Slesvig/Dannevirke 36 km
4. Dannevirke - Flensborg 38 km
5. Flensborg - Sønderborg 50 km
6. Sønderborg - Fredericia 73 km (sørejse)
7. Fredericia - Kolding 19 km
8. Kolding - Fredericia 19 km
9. Fredericia - Båring Vig 25 km (sørejse)
10. Båring Vig - Hals 165 km (sørejse)
11. Hals - Frederikshavn 75 km
12. Frederikshavn - Nyborg 237 km (sørejse)
13. Nyborg - Hindsgavl 76 km
14. Hindsgavl - Nyborg 76 km
15. Nyborg - (Trolleborg) Vester Åby 53 km

Niels bliver den 15. august 1864 hjemsendt (permitteret) og slap derved gennem 10 måneders Krigstjeneste uden fysiske men.

Han melder sig først tilbage i Vester Åby i november (iflg Kirkebogen), tilsyneladende har han i en kort periode efter hjemsendelsen været Tjenestekarl i Brahtrolleborg Sogn. Han fortsætter med at arbejde i Landbruget.

I 1875 bliver Niels i Vester Åby Kirke viet til Anne Sophie Thomsen, født i Stenstrup i 1845, som datter af Snedker Karl Ditlev Thomsen og Hustru Anne Margrethe Madsen.

De får 4 børn: Chresten Peter født 1876, Mads født i 1877, Karl Ditlev født i 1879 og Sivald Theodor født i 1880

Erindringsmedaljen for Krigen 1864, blev indstiftet af Christian 9. den 10. juni 1875 og blev administreret af Krigsministeriet. Medaljen blev uddelt i begyndelsen af 1877 til de berettigede. Der var ca. 58000 som var berettiget til at modtage Medaljen.

Spørgsmål.	Svar.
Hvad er Deres fulde Navn?	Niels Christensen
Hvillen Dag og hvilket Aar er De født?	21 ^{de} Januar 1837
I hvilket Aar har De deltaget i Krigen?	1864
Ved hvilken Hæning (Institution) tjente De dengang?	19 ^{de} Regiment
Ved hvilket Compagni, Escadron eller Bataillon var De?	1 ^{ste} Compagni
Hvilket Nummer havde De?	N ^o 331
Fra og til hvilken Dag var De tjenestgjørende?	Fra 1 ^{ste} Marts 1863 til 15 ^{de} August 1864
Tjente De som Menig eller som Befalingsmand?	Menig
Blev De soaret i Krigen? Naar?	Nej
Har de liget paa Sjøreth? Paa hvilket?	Nej
Blev De fanget i Krigen? Naar og hvor?	Nej
Har De Fødsen eller Invaliditetfødsel? Hvilket Nummer har Deres Fødselsbrev?	Nej
Er De Medlem af „De danske Vaabenbrøders Selskab“? I hvilken af dets Afdelinger i hvilket Nummer staar De?	Nej
Hvilken er Deres nuværende Stilling?	Indvoksdag og Daglig
Hvor har De nu Bopæl? (Hvis De ikke boer i en Sjøby, behøves Navn, Herred, Sogn og By angivet).	Salling Herred, Salling Herred, Vester Åby Sogn og By
Hvilken er Deres nuværende Adresse?	Indvoksdag, Salling Herred, Vester Åby Sogn og By

Ansøgningseskema for Erindringsmedaljen. Kilde: Forsvarets Arkiver Rigsarkivet

Niels ansøger om Medaljen og modtager den sammen med 721 mænd fra Sallinge Herred, hvoraf de 27 var fra Vester Åby og 9 fra Pejrup.

I 1878 bliver Niels (etter at have stået i den i 39 år) slettet af Lægrrullen.

Indtil han i 1882 begynder som Landpost ved Pejrup Station, ernærer Niels sin familie som Daglejer og Træskomand. Omkring 1901 erhverver han ejendommen Frederiksbergvej 23 i Pejrup. I december 1902 må Niels, grundet helbredsproblemer, tage sin afsked fra Postvæsenet og Niels arbejder nu igen som Træskomand og Anne Sophie har stadig sin forretning med Fransk vask og Strygning.

Den 27. oktober 1913 vedtager Rigsdagen en lov om en livsvarig årlig Hædersgave til "Deltagerne i Kampen for Fædrelandet i Aaret 1864" Hædersgaven er på 100 kroner og som der står "den begrunder ikke nedsættelse af Alderdomsunderstøttelse eller Fattighjælp".

BEGÆRING

om den Deltagerne i Kampen for Fædrelandet i Aaret 1864 tilstaaede livsvarige aarlige
Hædersgave af 100 Kr.

NB. Som Betingelse for at kunne komme i Betragtning skal vedkommende i Aaret 1864 have staaet ved en til den danske Hær hørende Afdeling (Institution), medens denne var paa Krigsfod eller have gjort Tjeneste om Bord i et til Krigen udrustet Skib.

1. a. Hvad er Deres fulde Navn? b. Hvilken er Deres nuværende Stilling?	Niels Christensen Husmand
2. Hvilket Navn havde De som Soldat? (Bynavn.)	Vesteraabj
3. Hvilken Dag, hvilket Aar og hvor er De født? (Sogn og By.)	10 Januar 1839 Vesteraabj Sogn og By
4. Hvilken er Deres nuværende Adresse?	Husmand Niels Christensen Pejrupvej 23
5. Paa hvilken Amtstue, Toldkasse eller Posthus ønsker De Hædersgaven anvist til Udbetaling? I København udbetales Hædersgaven ved Finansministeriets 3. Departements Kasse (Børsbygningen.)	Faaborg Posthus
6. Ved hvilken Afdeling af Hæren stod De under Krigen 1864 (Overkommando, Korps, Division, Brigade, Regiment, Bataillon, Intendantur, Detachement, Depot, Magasin, Park, Lazaret, Pladskommandiskab)? Tillige Kompagni, Batteri, Eskadron, eller anden Underafdeling, Nr. i denne maa nøjagtig opgives.	19 Bataillon 1 Kompagni Nr. 331
7. Har De været Militærarbejder, naar og hvor mødte De efter Indkaldelse; hvis De var Oppasser opgives Navnet paa den Officer, hos hvem De var ansat.	
8. Naar og hvor mødte De som Rekrut?	2 Juli 1862 i Nyborg
9. Hvad hed det Skib, paa hvilket De gjorde Tjeneste under Krigen, og hvad var Deres Nr. om Bord?	
10. a. Har De Erindringsmedaillen for Deltagelse i Krigen 1864? (Medaillebrevet vedlægges.) Medaillen maa ikke indsendes. b. Hvor havde De Bopæl, da De søgte om Erindringsmedaillen 1864? (Amt, Herred, Sogn, By.)	 Vesteraabj Svendborg Amt Sølling Herred Sogn og By
11. a. Blev De saaret i Krigen? b. Blev De indlagt paa Lazaret? I saa Fald paa hvilket? og naar?	Nei
12. a. Har De Pension eller Invalideforsørgelse? b. Hvilket Bogstav og Nr. staar der paa Deres Pensionskort?	Nei

den 19

(Egenhændig Underskrift)

VEJLEDNING. Ovenstaaende Skema maa saa fuldstændig og nøjagtig som muligt udfyldes. Ethvert Spørgsmaal maa besvares.
Har De forandret Navn, siden De søgte om Erindringsmedaillen, maa De i Rubrik 1 under Deres nuhavende Navn anføre Deres tidligere.
Naar Skemaet er nøjagtig udfyldt, indsendes det til Finansministeriets 3. Departement, Slotsholmsgade 10, København.

NB. Hvis De er i Besiddelse af „Militærpapirer“, Afregningsbog, Medaillebrev o. l., maa saadant vedlægges. Vedkommende vil erholde skriftlig Meddelelse om Udfaldet af Begæringen.

Finansministeriets
Journal P.V. Nr. 803 VV 15 DEC 1913

Elevn. - Nielsen & Lydiche (Aret Sinnetilvæ)

Ansøgningskema for Hædersgaven. Kilde: Rigsarkivet.

Niels ansøger i 1913 om Hædersgaven og får den i januar 1914 bevilliget fra Finansministeriets 3. Departement til udbetaling første gang 15. februar fra Fåborg Posthus.

FINANSMINISTERIETS
3de DEPARTEMENT.

KONTORET FOR PENSIONS- OG
INVALIDEFORSØRGELSESSAGER.

Kjøbenhavn, d. 2 Februar 1914. Født d. 10/1 1889.

Til videre behagelig Foranstaltning meddeles det herved Kontoret, at
der er tillagt Herman Niels Christensen (Vestergaard)
som livsvarig årlig Hædersgave for Deltagelse i Kampen for Fædrelandet i
Aaret 1864

100 Kroner,

som forfalde til Udbetaling første Gang for 1914 tidligst den 15. Februar og
derefter hvert Aars 15. Januar forud for et Aar.

Naar Beløbet, der ønskes udbetalt ved Fåborg Posthus
under Bogstav V. V. Nr. 4695, er anvist, vilde Kontoret tilstille Veteranen
det vedlagte Hædersgavebrev 2 Bli.

E. B.

Til
Anvisnings- og Bogholderikontoret.

P.V. Nr. 803.

København - Riche & Lydolph (tidl. Sørensen)

Følg brevet til Hædersgavebrevet fra Finansministeriet. Kilde: Rigsarkivet.

I 1917 afgår Anne Sophie ved døden, 72 år gammel, og bliver begravet på Vester Åby Kirkegård.

Niels flytter i 1918 ind til sin søn Karl Ditlev, der driver Bager og Conditori Salvator i Nørregade i Odense og bor hos familien. Sønnen dør i 1922, men Niels bliver fortsat boende hos familien.

I forbindelse med Genforeningen i 1920 (hvor Danmark jo ved afstemningen får en del af det land tilbage, der blev tabt ved Fredsslutningen i Wien 1864) bliver det i 1924 muligt for dalevende Veteraner fra 2. Slesvigske Krig at blive udnævnt til Dannebrogsmænd og derved modtage Hæderstegnet Sølvkorset.

Den er indstiftet af Frederik 6. i 1808 og kan tildeles til "enhver der ved klog og Redelig Stræben for Brødres Vel og ved ædel Dåd i en engere Kreds har gavnet "Fædrelandet.

Omkring 2000 Veteraner fra begge de Slesvigske Krige modtog Sølvkorset, den højeste udmærkelse et "jævnt" menneske kan tildeles.

Niels bliver udnævnt til Dannebrogsmænd (DBM) den 11. november 1924.

Niels Kristensen fotograferet i 1925 bærende sit Hæderstegn. Foto: Privat

17-12-1924.

576

Dannebrogsmænd

Niels Christensen

Ø. Stationsvej 4^r. Odense

Levnedsbeskrivelse.

Jeg er født d. 12 jan. 1839 i V. Aaby, Svendborg Amt, søn af Arbejdsmand Christen Petersen og Hustru Anna Marie Hansdatter.

Jeg beskæftigede mig ved Randbregt indtil den værnepligtige alder, afgik min værnepligt i Nyborg 1862. (Nr 331. 14. Bataillon - 1. Kompagni) blev indkaldt til Krigstjeneste d. 1. Nov. 1863, gav møde i Hvidovre, deltog i Slaget ved Saanevike og Fredericia.

Ved Saanevike var jeg i 5 Døgn, og døjede haardt for Kugler, fik saa og selv næsten haardt Kvalde eller Mød, og var det enkelte af mine Kammerater, som fik et Knæk for hele deres Livstid. Tilbagekommet fra Saanevike mindes jeg tydeligt endnu, og ofte tænker jeg paa den søde Tid for vort kære Danmark. I Fredericia var jeg under Bombardementet i 2 Døgn, og bemærkede som Kaptein, at i disse 2 Døgn faldt der ikke mindre end 2000 Granater ind over Byen.

Fra Fredericia blev jeg forflyttet over til Byen, og blev indskibet ved Bæringsvig, og gik i Land ved Hals i Vendsyssel, og blev da efter ca. 2 Maanedes Forløb hjemsendt.

Efter Krigstjenesten virkede jeg atter ved Randbregt til Aaret 1882, og blev da ansat som Randpostbuit ved Pirevej 32 i Sydbyen; men paa Grund af daarligt Bæm, maatte jeg tage min Afsked den 31 Decr. 1902. -

Med Hensyn til mine private Familieforhold skal jeg i Korthed meddele, at min kone døde den 27. juli 1917, og har jeg haft 4 Sønner, hvoraf de 3 allerede er afgaaet ved Døden. Jeg kom her til Odense d. 25 April 1918 til min søn Bagermester Karl O. Christensen, som afgik ved Døden i juli Maaned 1922, og har jeg stadig mit Ophold hos Familien -

Odense d. 7. januar 1925

Levnedsbeskrivelse, som Niels skriver i forbindelse med udnævnelsen til Dannebrogsmænd, han var iflg. Ordenskapitlet en af de få Veteraner der har indsendt den og den giver et godt indblik i hans liv. Kilde: Ordenskapitlet Det Gule Palæ Amalienborg.

Niels dør i februar 1927, 88 år gammel, og bliver begravet på Vester Åby Kirkegård ved siden af sin Hustru Anne Sophie .

Gravstenen på Vester Åby Kirkegård fotograferet omkring 1939. Foto: Privat.

MEDALJE og ORDEN som Niels modtog for sin deltagelse i den 2. Slesvigske Krig

Erindringsmedaljen

Dannebrogsmændenes Hæderstegn

